

DIFERENȚA DINTRE “DEPUȘ” ȘI “APROBAT”

Pentru a ajunge să identificăm diferența dintre “depuș” și “aprobat” sub incidența condiționalităților impuse proiectelor pentru a fi depuse în scopul aprobării finanțării acestora din fonduri structurale nu trebuie să apelăm la modul în care pot fi definiți cei doi termeni în terminologia de specialitate ci, eventual la datele publicate de literatură de specialitate privind raportul între proiectele depuse spre finanțare și cele a căror finanțare a fost aprobată. Astfel, după un an și jumătate de la integrarea României în Uniunea Europeană, un prim bilanț al activităților legate de fondurile structurale arată că mai puțin de 30% din proiectele depuse au fost aprobate spre a fi finanțate din fonduri structurale, în valoare de cca. 2 miliarde de euro, din care finanțare europeană reprezintă aprox. 1,77 miliarde euro. Dar pentru a nu fi simpliști în această expunere, trebuie să subliniem că nu numai numărul de proiecte aprobate din total proiecte depuse, ne conferă o imagine de ansamblu asupra reușitei sau, dimpotrivă, a nereușitei procesului de absorție al fondurilor structurale. La aceasta se adaugă valoarea și eligibilitatea proiectelor, raportat la disponibilitatea de finanțare în perioada analizată, precum și alți factori intrinseci unui proces complex cum este acesta al stabilirii condițiilor de finanțare, al beneficiarilor acestor finanțări, al modului de evaluare și aprobare al proiectelor. De asemenea, trebuie avut în vedere că acest proces este unul competitiv și că necesarul de finanțare depășește cu mult posibilitățile de finanțare.

Fără a avea pretenția că am efectuat o analiză minucioasă a ceea ce presupune procesul de absorție a fondurilor structurale, din activitatea desfășurată până acum în acest domeniu de către Grupul de Consultanță „Bostina și Asociații” am identificat câteva cauze care au „contribuit” la o rată redusă de absorție a fondurilor structurale întâlnite, în special la nivelul Beneficiarilor și al Autorităților de Management și/sau Organismelor Intermediare cu rol determinant în evaluarea și aprobarea proiectelor depuse pentru a fi finanțate din fonduri structurale.

La nivelul Beneficiarilor (din categoria acestora fac parte atât autorități publice locale/centrale, cât și persoane fizice/juridice) principalele cauze sunt reprezentate de:

- a) deficit organizational, care nu permite identificarea nevoilor reale ale acestora atât din punct de vedere material cât și uman. La nivelul autorităților publice deficitul organizational este dublat de pe de o parte de rata mare de fluctuație a personalului și lipsa de pregătire a personalului nou angajat;
- b) expertiză scăzută a beneficiarilor în scrierea proiectelor;
- c) slabă instruire a personalului/reprezentanților acestora, într-un cuvânt al beneficiarilor, în ceea ce privește oportunitățile oferite de fondurile structurale prin diferitele instrumente financiare;
- d) reacție slabă în ceea ce privește apelarea la consultanța de specialitate, care determină și o anumită reticență din partea beneficiarului în ceea ce privește colaborarea cu consultantul (cel puțin la primul proiect), cu efecte negative asupra calității proiectelor și implicit în ceea ce

priveste neaprobarea la finanțare a acestora. Această reacție este dată în principal de lipsa de experiență a beneficiarilor în a colabora cu personal extern pentru realizarea propriilor nevoi;

La nivelul Autorităților locale/regionale/centrale (Autorități de Management și Organisme Intermediare), principalele cauze sunt reprezentate de:

- a) capacitate de reacție redusă raportată la mărimea și complexitatea procesului de absorție a fondurilor structurale, datorată numărului redus de personal afectat la nivel județean/regional/central acestui proces, care conduce la întârzierea procesului de evaluare a proiectelor depuse și implicit la finanțarea unui număr cât mai mic de proiecte. De asemenea, este un factor care determină lipsa de transparență în evaluarea proiectelor;
- b) „perpetua” modificare și completare a condițiilor de eligibilitate impuse atât beneficiarului cât și proiectelor, de multe ori chiar în sesiunea de depunere, ceea ce poate determina modificarea proiectului chiar și prin imposibilitatea depunerii acestuia sau a lipsei conformității proiectului în cazul în care a fost depus;
- c) cauze de natură instituțională și/sau legislativă determinate de neconcordanța dintre condițiile de eligibilitate impuse prin Programul Operațional/Ghidul solicitantului aferent programului, și legislația națională, care conducea fie la imposibilitatea declarării ca eligibili a beneficiarilor fie la imposibilitatea implementării proiectelor;
- e) birocrația excesivă (constând în principal în numărul mare de autorizații, avize, certificate solicitate) care datorită procesului lent de evaluare, de cele mai multe ori, depășesc termenul de valabilitate conducând astfel la lipsa de conformitate a documentației;
- f) gradul scăzut de externalizare al activităților de evaluare a proiectelor depuse și de urmărire a implementării acestora, prin contractare atât la nivel local/regional/central de servicii de consultanță specializată;

Prin scurtă expunere a principalelor cauze care contribuie la diferența între „depus” și „aprobat” nu am urmărit evidențierea carentelor întâlnite la nivelul Beneficiarilor și al Autorităților Publice cu atribuții în managementul acestui proces complex de absorție al fondurilor structurale ci am dorit să subliniem necesitatea apelării la consultanță specializată atât din partea Beneficiarilor (pentru a avea un proiect bine realizat și care să obțină un punctaj cât mai mare în procedura de evaluare) cât și din partea Autorităților Publice (Autorități de Management și Organisme Intermediare) pentru a le sprijini în procedura de evaluare al proiectelor, precum și în procesul de urmărire a modului de implementare a proiectelor de către Beneficiari.

Prin urmare, consultanța de specialitate constituie o necesitate a Beneficiarului pentru a elabora un proiect eligibil și cu șanse mari pentru a fi finanțat, iar pentru Autoritățile Publice (AM și OI) constituie atât o necesitate cât și o alternativă la care poate apela în scopul unei cât mai bune gestiuni a procesului de evaluare și implementare proiectelor.

CONSULTANTA DE SPECIALITATE

Consultanta de specialitate – tehnica, economica si juridica – a devenit o necesitate, o componenta cheie in procesul de elaborare, depunere, aprobare, implementare si monitorizare a proiectelor derulate prin mecanismele fondurilor structurale.

Consultanta de specialitate acordata beneficiarilor presupune asigurarea asistentei tehnice, economice si juridice necesara, pe parcursul celor trei faze parcurse de proiect de la programare la implementare, reprezentate de:

- a) Identificarea proiectului.
- b) Pregatirea proiectului.
- c) Implementarea

a) Identificarea proiectului

- identificarea nevoilor clientului;
- elaborarea schitei preliminare a proiectului;
- evaluarea bugetara preliminara;
- identificarea programelor de finantare;
- identificarea resurselor de cofinantare.

b) Pregatirea proiectului

- studiul de fezabilitate;
- analiza institutionala;
- analiza cost-beneficiu;
- studiul de impact asupra mediului;
- sprijin pentru obtinerea fondurilor de cofinantare;
- pregatirea aplicatiei pentru finantarea nerambursabila.

d) Implementarea proiectului

- managementul de proiect;
- asistenta privind structura organizatorica/personalul necesar;
- ajustarea sistemelor de control;
- suport in procesul de management al riscului;
- asistenta privind dezvoltarea de proceduri;
- suport in procesul de achizitii publice;
- verificarea eligibilitatii cheltuielilor;
- consultanta contabila si fiscala;
- actiuni de informare si publicitate;
- training.

Efectul cel mai important al serviciilor de consultanta: asigura coeziunea intre toti jucatorii din aria fondurilor structurale, avand potentialul de a reduce raportul dintre proiectele depuse si cele aprobate spre finantare.

Concluzie:

Pentru Beneficiari – consultanta de specialitate actioneaza drept un agent al formarii, care contribuie la:

- Identificarea capacitatilor de accesare
- Identificarea mecanismelor
- Asistenta tehnica si financiara la dezvoltarea capacitatilor economice
- Identificarea si stabilirea resurselor
- Elaborarea unor proiecte sustenabile
- Elaborasi corecta si fundamentata a proiectelor
- Asistenta tehnica, financiara si juridica in implementarea si monitorizarea proiectelor
- Reducerea riscului in implementare

Pentru Autoritati(AM si OI) – consultanta de specialitate este un agent al schimbarii, prin care se poate asigura:

- Suport in evaluarea tehnica si financiara a proiectelor depuse
- Suport tehnic si juridic in procedurile de achizitie
- Suport in identificarea strategiilor institutionale de dezvoltare a capacitatilor administrative
- Suport in interpretarea si aplicarea normelor juridice
- Training – servicii de instruire si formare pentru personal
- Ajutor la diseminarea Fondurilor Structurale
- Solutii tehnice si juridice pentru situatiile de criza ale proiectului
- Reducerea riscului in evaluare si monitorizare